

manuel castells

# KENT, SINIF, İKTİDAR

Çeviren  
Asuman Türkün

phoenix 

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

**Kent, Sınıf, İktidar**

**Manuel Castells**

**Orijinal Künye:** *City, Class and Power*, The Macmillan Ltd., 1978.

**Çeviren:** Asuman Türkün

**Editör:** Konuralp İren

**Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni:** Gamze Uçak

**©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.**

**1. Baskı:** Şubat 2014, Ankara

**2. Baskı:** Ağustos 2017, Ankara

**3. Baskı:** Temmuz 2020, Ankara

**4. Baskı:** Eylül 2023, Ankara

**ISBN No:** 978-605-4657-96-4

**Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik**

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay, Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

**e-posta:** [info@phoenixkitap.com](mailto:info@phoenixkitap.com)

<http://www.phoenixyayinevi.com>

**Baskı:**

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

**Dağıtım:**

**Siyasal Dağıtım**

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay, Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

**e-posta:** [info@siyasalkitap.com](mailto:info@siyasalkitap.com)

<http://www.siyasalkitap.com>

manuel castells

# KENT, SINIF, İKTİDAR

Çeviren  
Asuman Türkün

## Editörün Notu

1960'larda Atlantik'in her iki yanında da kentlerde patlak veren çelişkiler, 1920'lerin kent paradigmalarına ilişkin bir hoşnutsuzluğa, dolayısıyla da toplumsal ve mekânsal yapılar arasındaki ilişkileri açıklamaya çalışan yeni akademik çalışmalara yol açtı. 'Sosyoloji, Politika ve Kentler' dizisi bu tartışmalara bir zemin hazırlamak için tasarlandı.

Bu dizi, kentleri oluşturan ve geliştiren toplumsal ve siyasal unsurlara ilişkin birtakım alternatif kuramsal açıklamalar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Böyle bir kavrayış için yalnızca tek disiplinli yaklaşımlar değil, aynı zamanda kentsel yerleşmelerle ilgili disiplinler arası kuramsallaştırma yolları bulmaya yönelik çabalar da vurgulanmaktadır. Bunlar, tarih ile ekonominin yanı sıra sosyoloji ve siyasetten de unsurlar içermektedir.

Bu dizide iki tür kitap yayımlanmaktadır: Bunlardan birincisi mevcut kuramsal açıklamaları özetleyen ya da birtakım yeni yaklaşımlar geliştiren kısa çalışmalar; ikincisi ise kentin farklı yönlerini analiz etmek üzere özgün araştırmaya dayanan, kuram ve pratiği birleştiren kapsamlı çalışmalardır.

Kısa kitaplar kent sosyolojisindeki çeşitli okullara ait çalışmalarla birlikte Weber'den Marx'a kadar farklı eserlere dayanan siyaset araştırmalarını içermektedir. Büyük kitaplar ise

çöküntü alanlarından (*slums*) ekolojiye, iktidardan politikaya kadar kentin pek çok yönüne ilişkin analizleri içermektedir.

Kentlerin kuramsal ve ampirik olarak analiz edilmesinin yanı sıra, bu dizi, yerleşmelerin gelişimi üzerindeki müdahalelerin sorunları ve niyetleri üzerine de yoğunlaşmaktadır. Bu, pek çok durumda devlet politikasıyla ilgilenmeyi gerektirirken, bir yandan da gecekondü türü yerleşmeler gibi bazı özel inisiyatifler incelenmektedir. Kentsel program, konut, ırk ilişkileri ve planlama gibi politikalar da bu bağlamda ele alınmaktadır.

*Kent, Sınıf ve İktidar*; 1970'lerde kaleme alınmış bir dizi makaleden oluşmaktadır ve Fransız Marksist felsefenin kentlere uygulanmasıyla birlikte yürütülmeye başlanan ampirik çalışmalara dayanmaktadır. Kitap iki temel konuyu geliştirmektedir: İlk olarak, toplumsal sınıf ile işgücünün yeniden üretimi kavramına ilişkin Marksist analiz ortak tüketim üzerinden ortaya konulmaktadır. İkinci olarak ise, farklı toplumsal sınıfların kendi hedeflerine ulaşmak için kullanabildikleri görece güçleri, birtakım toplumsal hareketler ve baskı grupları bağlamında çözümlenmektedir.

Manuel Castells, toplumsal sınıf ve iktidar konularına dayanan tutarlı bir kentsel analizin eksikliğine işaret etmektedir. Bunu yaparken, özellikle Amerikan siyaset bilimcilerinin ve sosyologların, topluluğun gücü (*community power*) araştırmaları gibi potansiyel olarak çok verimli olabilecek bir konuya kendilerinin koydukları sınırlara işaret etmektedir. Birtakım istisnalar dışında, bu çalışmalar farklı toplumsal sınıfların kentsel kaynaklardan istediklerini nasıl alabildiklerine ilişkin kapsamlı bir analiz yapamamıştır.

Bu kitap, kentsel hizmetlerin sağlanmasında devletin giderek artan rolünü inceleyerek bu konuları geliştirmektedir.

Dolayısıyla, kıt kaynaklar için verilen mücadelede siyasetin ve iktidarın artan önemi de ortaya konulmuş olmaktadır. Planlama, kentsel gelişme üzerinde giderek artan devlet müdahalesine bir örnek olarak sunulmaktadır. Çevreci hareket ise, kentsel koşulların belirlenmesinde iktidar ve siyasetin giderek daha fazla etkili olması bağlamında incelenmektedir. Son makale, toplumsal sınıflar, iktidar ve kentsel sistemler arasındaki kritik ilişkiyi ortaya koyabilmek için bütün bu farklı alanları birleştirmeye çalışmaktadır.

Hepsi bir arada ele alındığında bu makaleler, kentsel analize yönelik birtakım kritik konuları akademik tartışma zeminine taşımaktadır. Bunlar, Manuel Castells'in bu konuları çözümlenme ve bir senteze ulaştırma çabalarının bir bölümünü ortaya koymaktadır. Bu çalışma, kentlerin işleyiş ve gelişmesine ilişkin doyurucu bir analizin ancak toplumsal sınıf, siyaset ve iktidar arasındaki ilişkilerin kavranarak dikkate alınmasıyla yapılabileceğini açıkça göstermektedir.

*Londra 1977*  
JAMES SIMMIE

## Teşekkür

Burada toplanan metinler farklı zamanlarda üretilmiş ve bazıları çeşitli yerlerde yayımlanmıştır. 'Ortak Tüketim ve Gelişmiş Kapitalizmde Kentsel Çelişkiler' (1973), Kasım 1973'te Monterosso'da (İtalya) düzenlenen *International Seminar of the Council for European Studies* için hazırlanmıştır. 'Kentsel Kriz, Devlet Politikaları ve Devlet Krizi: Fransa Deneyimi' (1976), N. Poulantzas'ın *La crise de l'Etat* (Paris: P.U.F., 1976) adlı devlet konusundaki derleme kitabı için yazılmıştır. 'Kent Planlamasının Toplumsal İşlevi: Fransa'nın Kuzey Kıyısının Kentsel-Endüstriyel Gelişimi İçin Yapılan Devlet Müdahaleleri' (1974), Dunkirk'in endüstriyel ve kentsel planlama sürecinde devlet müdahalesini inceleyen, 1971-73 yılları arasında yapılmış büyük bir araştırma projesinin bir parçasıdır. Kasım 1975'te *Recherches sociologiques*, Louvain tarafından yayımlanmıştır. 'Kentsel Yenileme ve Toplumsal Çelişki' (1971), Paris'teki kentsel yenileme hakkında 1970'te yapılan bir araştırmaya dayanmaktadır; 1972'de *Social Sciences Information*'da yayımlanmıştır. 'Kentsel Toplumsal Hareketlerin Ortaya Çıkışında Toplumsal Nedenler: Paris Metropolitan Alanının incelenmesi, 1968-73' (1975), Paris bölgesindeki kentsel toplumsal hareketler üzerine 1972-74 yıllarında yapılan ortak bir araştırmaya

dayanmaktadır. 1977'de *International Journal of Urban and Regional Research*'te yayımlanmıştır, 'İdeolojik Mistifikasyon ve Toplumsal Konular: Amerika Birleşik Devletleri'nde Ekolojik Hareket' (1971), New York'taki Museum of Modern Art (Modern Sanat Müzesi) tarafından düzenlenen International Symposium on the Environment'a rapor olarak sunulmuştur. 'Kent, Sınıf ve İktidar' (1976) ele aldığımız sorunsalı senteze ulaştıran makaledir; Haziran 1976'da *Le Monde Diplomatique*'de yayımlanmıştır. Bu kitapta toplanan makalelerin üretimine katkıda bulunan bütün kurum ve dergilere teşekkürü bir borç biliriz.

Ayrıca yazar ve yayıncı, bu kitabın birçok bölümünün tercümesini yapan, daha önce tercüme edilmiş kısımları titizlikle inceleyen Elizabeth Lebas'a sonsuz teşekkür borçludur.



# İçindekiler

Editörün Notu.....	5
Teşekkür .....	9
I. Kentsel Kriz, Siyasal Süreç ve Kentsel Kuram.....	13
II. Ortak Tüketim ve Gelişmiş Kapitalizmde Kentsel Çelişkiler.....	33
III. Kentsel Kriz, Devlet Politikaları ve Devlet Krizi: Fransa Deneyimi.....	69
IV. Kent Planlamasının Toplumsal İşlevi: Fransa'nın Kuzey Kıyısının Kentsel-Endüstriyel Gelişimi İçin Yapılan Devlet Müdahaleleri .....	107
V. Kentsel Yenileme ve Toplumsal Çelişki.....	151
VI. Kentsel Toplumsal Hareketlerin Ortaya Çıkışında Toplumsal Nedenler: Paris Metropoliten Alanının İncelenmesi 1968-73.....	197
VII. İdeolojik Mistifikasyon ve Toplumsal Konular: Amerika Birleşik Devletleri'nde Ekolojik Hareket.....	233
VIII. Kent, Sınıf ve İktidar .....	255
IX. Sonuç: Kent Araştırmasında Yeni Sahalar.....	265
Dizin.....	277